

Presentació de les conclusions del Simposi sobre Canvi Educatiu

Benvolguda consellera,
Diputats del Parlament,
Representants de la UNESCO i de l'OCDE,
Representants de la Diputació de Barcelona, del Consorci d'Educació de Barcelona, de l'Ajuntament de Barcelona i d'altres consistoris,
Representants de les associacions de mestres, xarxes d'escoles, associacions de mares i pares, universitats,
i sobretot, benvolguts mestres,

Abans que res, gràcies per aquests dos dies de treball intens i de compromís en aquest camí conjunt cap a la millora del nostre sistema educatiu.

Han estat més de quatre-centes persones les que han participat al simposi, amb uns debats i contribucions que milloren el marc d'escola avançada i mostren la coincidència de tantes visions diferents en un objectiu comú: fer del nostre sistema educatiu un instrument perquè tots i cadascun dels infants hi trobin una experiència d'aprenentatge gratificant i empoderadora, que millori la seva expectativa vital en dignitat, capacitat i benestar, i reverteixi també en una societat més cohesionada i capaç de donar resposta als reptes globals, formant ciutadans lliures i responsables, com ens indicava Federico Mayor Zaragoza.

Els debats dels dos dies han aprofundit en els quatre eixos del marc d'escola avançada, que són els que faré servir per a aquestes conclusions.

El primer eix és el **Propòsit**. Coincidim en què l'aprenentatge ha de desenvolupar competències per a la vida, articulant a través seu l'adquisició de les diverses tipologies de coneixements: informacions, conceptes, habilitats, actituds i valors. També alertem que parlar de competències no ha de significar pensar en un propòsit utilitarista, sinó en una formació integral, humanista. I per generar aprenents autònoms, ens calen experiències d'aprenentatge gratificants, vivencials, properes, significatives i cooperatives.

Com que durant més de mig segle el sistema educatiu tenia un currículum memorístic i mecànic, on l'objecte d'estudi eren les disciplines i no la realitat, el propòsit competencial s'ha de reflectir encara més en el disseny curricular, i ha d'integrar les dimensions cognitiva, emocional i ètica.

El propòsit de competències per a la vida ha de poder donar resposta, a més, a dos factors. Un primer, als reptes globals: desenvolupament sostenible, intolerància i violència vinculades a la diversitat cultural, pobresa i inequitat, i

desigualtat de gènere. I un segon, al canvi tecnològic exponencial, que ja està transformant les nostres realitats i que requereix capacitat de resoldre problemes, pensament crític i creativitat

El segon eix són les **Pràctiques d'aprenentatge**. Coincidim en què hem d'avançar en escoles generadores d'experiències d'aprenentatge que permetin el desenvolupament competencial, adquirint totes les tipologies de coneixements i fent-ho partint del coneixement científic existent de com les persones aprenen, així com generant noves evidències. Com deia Rosa Sensat fa un segle, l'escola ha de ser un ens viu per donar resposta als canvis en el context (*propòsit*) i als nous coneixements sobre l'aprenentatge. Emprar el coneixement existent no vol dir que els docents siguin aplicadors de receptes, sinó el contrari: capacitar els docents per donar respostes als nous contextos ha de venir d'una bona fonamentació de coneixement sobre l'aprenentatge que no sigui tan sols fruit de la imitació o la intuïció.

L'infant ha de ser al centre de l'aprenentatge, tenint en compte les emocions i motivació. Per això, és clau avançar cap a una veritable personalització de l'aprenentatge, que possibiliti la metacognició i doni resposta a les diferències individuals, amb els seus potencials i interessos, des d'experiències conjuntes de treball globalitzat. Igualment, s'ha de fer moure la formació inicial i contínua dels docents cap a una veritable capacitació d'experts que puguin crear situacions d'aprenentatge, des d'un enfocament igualment competencial. S'ha de generar, en fi, un aprenentatge bidireccional entre escoles i facultats.

Per a fer front a aquests reptes, ens cal abordar el tercer eix: el de **l'avaluació**. D'una banda, cal replantejar els *instruments d'avaluació* dels assoliments d'aprenentatge d'infants i joves per tal que siguin aprenents autònoms, autoregulats. Això inclou dur a terme mesures sobre el desenvolupament de competències clau i de competències transversals, el que comporta aprofundir en instruments competencials formatius que els permeti formar part del seu procés d'aprenentatge, i enfocats a demostrar les seves capacitats en situacions reals. A més, demana repensar els *indicadors externs*, instrument fonamental com a eina de justícia social, i també instruments selectius com la pròpia Selectivitat, per tal que no generin la perversió d'influir negativament en allò que avaluen promovent el *teach to the test*.

I també sobre avaluació, la voluntat de tantes escoles de moure les seves pràctiques d'aprenentatge cap a models pròpiament competencials requereix poder aportar indicadors de procediments que permetin analitzar quins elements han de donar-se per a experiències d'aprenentatge ben fonamentades. Aquests indicadors han de servir com a avaluació formativa dels centres i de les pràctiques en el procés de canvi, i han d'emprar coneixement existent i enllaçar amb el treball que fa la pròpia administració educativa.

I el quart eix és el de **l'organització**. Les parets de l'escola han de ser membranes permeables que permetin un intercanvi entre el que passa a l'escola i el que passa fora. La responsabilitat educativa de l'escola és clara, però el seu entorn ha formar part de l'aprenentatge. La interacció amb famílies, entitats, altres centres, municipis, universitats, ha de ser una constant del procés educatiu, i tota l'organització del centre ha d'estar enfocada a fer possible l'aprenentatge per a cadascun dels infants.

I en això, el darrer element: el sistema educatiu té l'obligació moral, l'obligació social, i l'obligació legal, de fer possible que tot infant trobi en la seva escola una experiència d'aprenentatge gratificant, formativa i capacitadora. Per això, equitat i qualitat han d'anar sempre de la mà. Tota estratègia de canvi educatiu ha de contribuir a aquest creixement conjunt de qualitat i equitat, d'una educació rellevant i amb sentit per a tothom. I per això, cal sistematitzar i estendre les accions de canvi educatiu.

Avançar cap a aquest marc d'escola avançada requerirà fer aflorar totes aquelles contradiccions que existeixen. Desenvolupar una veritable autonomia de centres des de la capacitació de docents i de projectes educatius propis. Dotar centres i mestres amb la formació i recursos necessaris per a possibilitar aquestes experiències d'aprenentatge, inclòs espai i temps per pensar i innovar. Canviar els indicadors, normatives i pràctiques administratives que tendeixen a la homogeneïtat, al garantisme que no permet innovar, o a estructures que encotillen el que haurien de ser centres vius i en permanent revisió. I reforçar totes aquelles accions que des de l'administració i des de les escoles s'esforcen a moure el sistema cap al canvi que anhelem, i que hem de fer possible.

Es diu que cal tot un poble per a educar un sol infant. Doncs és tot el poble qui s'ha de mobilitzar per fer possible aquest objectiu d'un sistema educatiu avançat. Per això estem treballant junts.

Eduard Vallory

24 de novembre de 2016